

QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI BAHOLASH USLUBIYOTI

Obidova Feruza Yaxyoevna

Jizzax politexnika instituti “Iqtisodiyot va menejment” kafedrası dots.v.b

E-mail: obidova.feruza@bk.ru

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada mamlakatimiz faoliyat olib borayotgan sohava tarmoqlarning samaradorligini oshirish, ayniqsa, iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish sanoati korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash uslubiyotini takomillashtirish bo‘yicha ilmiy - nazariy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: qurilish sanoati, korxonalar, raqamli iqtisodiyot, boshqaruv samaradorligini baholash.

МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Обидова Феруза Яхеевна

obidova.feruza@bk.ru

Джизакский политехнический институт, кафедра
«Экономика и управление», доц.

АННОТАЦИЯ

В данной статье разработаны научно-теоретические предложения и рекомендации по повышению эффективности отраслей и производств, в которых работает наша страна, особенно в условиях модернизации экономики, по совершенствованию методологии оценки эффективности управления на предприятиях строительной отрасли.

Ключевые слова: строительная отрасль, предприятия, цифровая экономика, оценка эффективности управления.

MANAGEMENT EFFICIENCY ASSESSMENT METHODS IN CONSTRUCTION ENTERPRISES

Obidova Feruza Yakhyoevna

obidova.feruza@bk.ru

Jizzakh Polytechnic Institute, "Economics and Management" Department,
Assoc. V.B

ABSTRACT

In this article, scientific-theoretical proposals and recommendations have been developed to improve the efficiency of the sectors and industries in which our country operates, especially in the conditions of economic modernization, to improve the management efficiency assessment methodology in construction industry enterprises.

Keywords: construction industry, enterprises, digital economy, evaluation of management efficiency.

Korxonada faoliyati samaradorligi korxonada mavjud boshqaruv tizimi hamda ular tomonidan qabul qilinayotgan qarorlarga bevosita bog‘liqdir. Bozor mahsulotlariga iste‘molchilarning xohish-istaklari o‘zgara boshlashi bilan boshqaruvda ko‘plab usullar bir biriga qo‘shilib, bir-birini ba‘zida inkor qiladi, ba‘zida qo‘llab quvvatlaydi. Bunday vaziyatlarda qo‘shimcha usullarni qo‘llash ham talab qilinadi.

Respublikada iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish sanoati korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash uslubiyotini takomillashtirish, qurilish sanoatida boshqaruv samaradorligini baholash mezonlarini ishlab chiqish va uning imkoniyatlarini oshirish maqsadga muvofiq. Bu borada O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 21 fevraldagi “Uy-joylar qurilishini va qurilish materiallari sanoatini qo‘llab-quvvatlashning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-139-sonli Qarori asosida, uy-joy qurilish tarmoqlarini rivojlantirish, sohaga raqamli texnologiyalarni jalb qilish, smart uylarni barpo etish, qurilish materiallari sanoatini takomillashtirishga oid vazifa va topshiriqlar belgilab berilganligi, ushbu sohada qilinishi lozim ishlarni yanada oshirmoqda. Qolaversa, sohada raqamli texnologiyalarni joriy etishning yangi bosqichiga olib chiqish ham qurilish sohasida boshqaruv jarayonlarining samaradorligini oshirishga imkoniyaratadi.

Qurilish sanoatida “Shaffof qurilish” milliy axborot tizimida o‘tkazilgan tender (tanlov) savdolari yakuni, shuningdek, qonunchilik hujjatlariga muvofiq to‘g‘ridan to‘g‘ri muzokaralar bo‘yicha buyurtmachi bilan loyiha-qidiruv va qurilish-pudrat tashkilotlari o‘rtasidagi loyiha-smeta hujjatlarini ishlab chiqish va pudrat ishlarini bajarish to‘g‘risidagi shartnomalar mazkur tizimda elektron raqamli imzo orqali tuzilsin hamda ro‘yxatdan o‘tkazish yoki hisobga olish uchun Moliya vazirligining Davlat moliyasini boshqarish axborot tizimiga elektron shaklda yuborish belgilangan.

Tasdiqlangan manzilli ro‘yxatlarga kiritilgan har bir obyekt identifikatsiya raqami

berilgan holda, “Shaffof qurilish” milliy axborot tizimiga kiritilsin hamda ularbo‘yicha har qanday o‘zgartirish yoki qo‘shimchalar mazkur axborot tizimida aks ettirish imkoniyati mavjud.

Xavf-xatar toifasidan qat’i nazar, barcha obyektlar qurilish-montaj ishlarini boshlash uchun vakolatli organda ro‘yxatdan o‘tkazilishi va nazoratga olinishi ta’minlanadi.

Qurilish yuqori investitsion soha bo‘lib, uzoq ishlab chiqarish tsikliga ega. Qurilish hajmlari ham hududning, ham butun mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dinamikasini bevosita aks ettiradi.

Qurilish sanoati mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning eng muhim strategik yo‘nalishi bo‘lib, mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotining qariyb 6 foizini tashkil etadi. Sanoat Rossiya iqtisodiyotining o‘sishi uchun asosiy vositalardan biriga aylanish uchun barcha imkoniyatlarga ega.

Iqtisodiy keskinlik, birinchi navbatda, qurilish kompaniyalari tomonidan qabul qilingan buyurtmalar sonining keskin kamayishi tufayli qurilish sohasiga salbiy ta’sir ko‘rsatdi.

Qurilish bozorida tendensiyalarni o‘rganayotganda, QMRA (Qurilish Majmuasi Reyting Agentligi) ma’lum bir mintaqada qurilishdagi o‘zgarishlar dinamikasini ko‘rsatadigan qurilish sanoatining raqobatbardoshlik indeksini aniq hisoblab chiqadilar.

2022 yil yakunlari bo‘yicha Reyting agentligi ICSO ko‘rsatkichlarining qisqacha mazmunini tayyorladi. Umuman olganda, 2022-yilda mamlakat iqtisodiyotida ushbu indeks sezilarli darajada pasayib, 20 foizni tashkil etdi.

Yuqorida keltirilgan jadval ma’lumotlari asosida quyidagi meyoriy-huquqiy hujjatlar asosida sohani yanada rivojlantirish ishlari mavjudligini ko‘rishimiz mumkin. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi qurilish sohasini modernizatsiyalash, jadal va innovatsion rivojlantirishning 2020- 2025 yillarga mo‘ljallangan Strategiyasi to‘g‘risida”gi farmoyishi e’lon qilingan bo‘lib, sohani rivojlantirish bo‘yicha ilmiy-amaliy loyihalar, sohaga raqamli texnologiyalarni jalb qilish bo‘yicha aniq vazifalar belgilangan.

Strategiyada asosiy yo‘nalishlari sifatida quyidagilar belgilangan:

- hududlarni shaharsozlik jihatidan rivojlantirish va ushbu darayonda jamoatchilikning samarali ishtirokini ta’minlash;
- shaharsozlik faoliyatining sifati va xavfsizligini oshirish;
- shaharsozlik faoliyati sohasidagi ma’muriy tartib-taomillarning samaradorligi, oqilonaligi va shaffofligini ta’minlash, shuningdek qurilish tarmog‘i tashkilotlari faoliyatining samaradorligini oshirish;
- shaharsozlik faoliyatini raqamlashtirish, tarmoqqa zamonaviy axborot-

kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish;

- shaharsozlik faoliyati sohasida kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish, ilmiy salohiyatni rivojlantirish;

Tadqiqot natijalari asosida shuni qayt qilish kerakki, Qurilish sohasida amalga oshirilgan ishlarning 73% qismi kichik va mikrokorxonalar tomonidan, 6% - yirik korxonalar va 21% - norasmiy sektor tomonidan amalga oshirilgan.

Jizzax viloyatida amalga oshirilgan jami qurilish ishlarining 38% qismi Jizzax shahrida, 17% - Sh.Rashidov tumanida, 11% - Zomin tumanida amalga oshirilgan. Qurilish ishlari eng kam Yangiobod, Arnasoy va Zafarobod tumanlarida amalga oshirilgan.

Jizzax viloyatida jami 2194 ta qurilish korxonalarini faoliyat yuritib, ularning soni o'tgan yilga nisbatan 8%ga o'sgan. Qurilish korxonalarining 81% qismi bino va inshootlar qurilishi, 12% - fuqarolik ob'yektlari va 7% - ixtisoslashtirilgan qurilish ob'yektlari qurilishi bilan shug'ullanishadi. Qurilish firmalarining aksariyati Jizzax shahri (42%), Sh.Rashidov (16%) tumanida joylashgan. Zafarobod (1%), Yangiobod (2%) va Arnasoy (2%) tumanlari qurilish firmalari soni eng kam hududlar hisoblanadi.

Bajarilgan qurilish ishlarining katta qismi yangi bino va inshootlarni qurishga tegishli. Jami qurilish ishlarining 68,6 % i yoki 71 729,7 mlrd. so'm qurilish ishlari aynan iqtisodiyotda yangi ishlab chiqarish quvvatlari, turarjoy va boshqa ijtimoiy obyektlarni yaratishga qaratilgan.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, sohani raqamli texnologiyalar asosida rivojlantirish masalalarini shaffoflashtirish, aqlli shahar loyihasini davom ettirish asosida, shaharlarda raqamli texnologiyalarni tadbiq qilish, raqamli texnologiyalardan foydalanish asosida xavfsizlik tizimini mustahkamlash, raqamli texnologiyalarni joriy etish negizida ishlab chiqarish va qurilish xarajatlarini kamaytirish va boshqalar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini qurilish tarmog'ini modernizatsiya qilish, jadal va innovastion rivojlantirishning 2021-2025 yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risidagi" PF-6119 sonli farmoni – 28.11.2020
2. Mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning strategik vazifalari amalga oshirilishi samaradorligi uchun O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining ma'suliyatini oshirishga doir birinchi navbatdagi chora tadbirlar to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni Jizzax haqiqati. 2019 yil 2 fevral
3. Iqtisodiy ta'limning o'qitish texnologiyalari G' Akademik S.S. G'ulomov taxriri ostida mualliflar jamoasi. - T.: TGEU, 2005.
4. Obidova, F., and Z. Umarova. "FOREIGN EXPERIENCE OF SMALL BUSINESS

- DEVELOPMENT." Экономика и социум 5-1 (2021): 376-379.
5. Yahyoyevna, O. F. (2023). Factors affecting the formation of innovative potential and its transformation. world economics and finance bulletin, 18, 72-77.
 6. Obidova, Feruza Yakhyoevna, and Zebi Odilovna Umarova. "THE ROLE OF INNOVATIVE PROJECTS IN THE MODERNIZATION OF THE ECONOMY." Global Science and Innovations: Central Asia (sm. v knigax) 3 (2021): 25-29.
 7. Umarova, Zevi Odilovna, and Feruza Yakhyoevna Obidova. "OUR MORAL VALUES-A FACTOR OF NATIONAL EDUCATION." Global Science and Innovations: Central Asia (sm. v knigax) 5 (2021): 137-140.
 8. Obidova, Feruza Yaxyoevna, and Zebi Odilovna Umarova. "IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION LOYIHALARNING O'RNI." Global Science and Innovations: Central Asia (см. в книгах) 3.7 (2021): 25-29.
 9. Umarova, Z. O., and F. Ya Obidova. "SIGNIFICANCE OF FREE ECONOMIC ZONES IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY." Actual scientific research in the modern world 2-6 (2019): 53.
 10. Турсункулов И. (2022). РАЗРАБОТКА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ. Экономика и образование, 23(4), 162–169.
 11. Турсункулов, Ином. "BOSHQARUV MEХANIZMINING SAMARADORLIGINI VAHOLASH." Экономика и образование 6 (2021): 53-58.
 12. <https://xalqso'zi.uz/qurilish-sanoatiga-qancha-investitsiya-jalb-etilmoqda/>